

GORDAN LUKAČ – MARIJAN MILOVAC – NIKICA BUŠLJETA – IVANA ADŽIĆ
– NATALIJA ANDAČIĆ – SNJEŽANA VUJČIĆ-KARLO – WILLIBALD STANI

VELEBITSKE PTICE

Gordan Lukač
Marijan Milovac
Nikica Bušljeta
Ivana Adžić
Natalija Andačić
Javna ustanova Nacionalni park Paklenica
Dr. Franje Tuđmana 14a
HR 23244 Starigrad Paklenica
sluzba-zastite@paklenica.hr

UDK: 598.2(234 Velebit)
Pregledni članak
Ur.: 2017-01-31

Snježana Vujčić-Karlo
Narodni muzej Zadar, Prirodoslovni odjel
Medulićeva 2
HR 23000 Zadar
prirodoslovni.odjel@nmz.hr

Willibald Stani
Peltzmannstrasse 17
A 8435 Wagna

Istraživanja ornitofaune južnog dijela Velebita odvijaju se kontinuirano od 1984. god. do danas. Dio podataka je prikupljen promatranjem ptica u različitim dijelovima NP Paklenica, ali i na dijelovima južnog Velebita, od Velikog Libinja do Tulovih greda, Prezida i Crnopca. Područje srednjeg Velebita istraživano je od Bačić kose do Alaginca i Bačić kuka 2003. god., te povremeno 2011. i 2012. god. Područje sjevernog Velebita posjećivano je oko Zavižana, botaničkog vrta, dijela Premužičeve staze do Rossijeve kolibe, Lomske dulibe i Štirovače tijekom 1988. god. i povremeno od 2007. do 2011. god. Ptice su bilježene u vrijeme gniježdenja, proljetne i jesenske selidbe kao i zimi. Do sada je na Velebitu zabilježena 271 vrsta ptica.

Unutar granica NP Paklenica obitava 165 vrsta, od kojih se gnijezdi 101 vrsta. U području NP Sjeverni Velebit je zabilježeno 110 vrsta ptica. Danas se sa sigurnošću može reći da se 127 vrsta ptica gnijezdi na planini Velebit. Ovaj prilog sadrži cjeloviti popis zabilježenih vrsta ptica, kategorije ugroženosti, sezonski status, kao i procjenu brojnosti gnjezdarica, odnosno preletnica.

Ključne riječi: velebitske ptice, ptice gnjezdarice, bogatstvo i raznolikost vrsta, brojnost, tipovi staništa, PP Velebit, NP Paklenica, NP Sjeverni Velebit, krš

Uvod

Popisi ptica naših zaštićenih područja postoje u većini nacionalnih parkova i parkova prirode.¹ U pojedinim nacionalnim parkovima i parkovima prirode liste ptica se nadopunjuju, odvijaju se ornitološka istraživanja i monitoring pojedinih vrsta ili skupina.

Na području Velebita, najbolje su istražene ptice NP Paklenica. One i ptice šire okolice obrađene su u prilogima o promatranju ptica, kao i nalazima prepariranih ptica ulovljenih u različitim dijelovima Velebita, a danas čuvanih u prirodoslovnim zbirka Zavoda za ornitologiju HAZU i Hrvatskog prirodoslovnog muzeja u Zagrebu.² U NP Paklenica obitava 165 vrsta, od kojih se 101 vrsta gnijezdi, dok je na širem području NP Paklenica do kraja 2016. god zabilježeno 260 ptičjih vrsta. Širi prostor Parka podrazumijeva obalni dio od Šibuljine, preko Starigrada-Paklenice, Selina, pa do Modriča. U popis vrsta su uvrštena opažanja drugih ornitologa i promatrača za koje je utvrđeno da su pouzdani i dobro raspoznaju vrste. Tijekom zadnjih 20-ak godina terenska istraživanja ovog prostora i detaljnije kartiranje omogućilo je utvrđivanje još nekih vrsta na gniježđenju, odnosno na selidbi u obalnom području. U ovom prilogu se daje popis zabilježenih vrsta ptica, a u tijeku je prikupljanje podataka o gniježđenju pojedinih vrsta, tipu staništa, njihovoj brojnosti u pojedinim dijelovima Velebita, o pravcima selidbe na širem prostoru parka prirode. Ovaj prilog trebao bi poslužiti kao osnova za daljnja praćenja promjena u brojnosti pojedinih rijetkih i ugroženih ptičjih vrsta, posebno ptica grabljivica, sova, djetlića, ptica dupljašica, poludupljašica te malobrojnih vrsta gnjezdarica čija će se brojnost najvjerojatnije mijenjati uslijed pojačanog posjećivanja pojedinih dijelova ili uslijed globalnih

¹ G. LUKAČ – T. MIKUSKA, 2007, 357-370; G. LUKAČ – S. VUJČIĆ-KARLO – W. STANI – D. MARGUŠ, 2015, 1-532.

² V.R. TSCHUSI ZU SCHMIDHOFFEN, 1890, 66-68; M. MAREK, 1901, 43-66; 1904, 31-61; 1905, 76-104; M. HIRTZ, 1912, 16-37; 1914, 1-15; 1915, 74-90; 1936, 161-230; A. MAŠTROVIĆ, 1942, 1-192; M. MAŠTROVIĆ, 1947, 36-56; J. REICHHOLF, 1977, 1-28; G. SUŠIĆ – D. RADOVIĆ – V. BARTOVSKY, 1988, 37-88; M. STIPČEVIĆ – G. LUKAČ, 1991, 37-49; G. LUKAČ – M. STIPČEVIĆ – R. CRNKOVIĆ – D. BEM, 1992, 81-91; G. LUKAČ – M. STIPČEVIĆ, 1997, 11-60; G. LUKAČ, 1998, 1-160.; 1999, 1-23.; 2000, 26-36; D. RUCNER, 1998, 1-311; M. STIPČEVIĆ – G. LUKAČ, 2001, 9-21; M. KATIĆ, 2002, 1-93; G. LUKAČ – M. STIPČEVIĆ – R. HAUPT, 2003, 51-59; G. LUKAČ, 2004, 95-104; 2004a, 105-112; 2004b, 141-146; 2004c, 151-154; 2004d, 161-166; 2004e, 167-170; 2004f, 113-122; 2007, 1-147; 2007a, 32-35; I. GRBAC – J. KRALJ, 2008, 1-226; G. LUKAČ, 2011, 1-356; G. LUKAČ – S. VUJČIĆ-KARLO – M. MILOVAC – I. ADŽIĆ, 2016, 7-16.

klimatskih promjena, odnosno većih zahvata u južnom Velebitu, planiranog skijališta i novih šumskih putova. Raznolikost djetlića i sjenica u šumskim ekosustavima ukazuje na starost i vrijednost šumskih staništa u čitavom Velebitu. Na području NP Sjeverni Velebit posebno su u posljednjih 10-ak godina uočeno sušenje smrekovih šuma, što je vjerojatno pridonijelo opadanju raznolikosti pojedinih ptičjih vrsta u takvim, osušenim sastojinama. Stoga, navedene vrste kao kokoške, sove, djetlići, grmuše i sjenice, mogu biti odlični bioindikator stanja šumskih ekosustava. U pojedinim dijelovima srednje Europe su lještarka i tetrijeb indikatori kvalitete i očuvanosti šumskih staništa³. U Velebitu je to prije svega veliki tetrijeb koji je još uvijek gnjezdarica sjevernog i srednjeg dijela (Rukavina usmeno).

Materijal i metode rada

Popis ptica sastavljen je na temelju tridesetdvo godišnjih promatranja ptica na području NP Paklenica, NP Sjeverni Velebit, Baških Oštarija, Dabarskih kukova, područja Tulovih greda, Prezida i Crnopca. Brojnost pojedinih vrsta i njihova rasprostranjenost na Velebitu utvrđena je tijekom terenskih istraživanja provedenih u razdoblju od 1984. do 1995. god. Dio terenskih podataka za NP Paklenicu su iznijeti u prilogu o pticama NP Paklenica⁴. Precizniji podatci o brojnosti i rasprostranjenosti pojedinih vrsta dobiveni su terenskim izlascima u sezoni gniježđenja tijekom 1992. samo za vršni dio južnog Velebita te od 1996. do 2016, tijekom kartiranja NP Paklenica, Tab. 1 i 2. Istraživanja su se odvijala u svim sezonama⁵ (Tab. 3). Brojnost šumskih i livadnih vrsta istraživana je metodom transekata u proljeće – od druge dekade ožujka pa do kraja prve dekade srpnja – a nastojalo se obuhvatiti sve tipove vegetacije. Transekti su rađeni po tipovima staništa i nezavisno od kartiranja⁶. Tijekom istraživanja su napravljena 273 transekta (Tab. 4). U razdoblju od 1996. do 2016. godine redovito su rađeni i transekti u kanjonu Velike i Male Paklenice radi usporedbe bogatstva i raznolikosti ptičjih zajednica, radi praćenja utjecaja posjećivanja i posjetitelja na ornitofaunu. Redovito su kanjoni obilježeni u sezoni gniježđenja (od kraja ožujka do početka srpnja) radi utvrđivanja brojnosti pojedinih vrsta ptica

³ S. KLAUS, 1995, 11-21; S. KLAUS – U. AUGST, 1995, 109-123.

⁴ G. LUKAČ – M. STIPČEVIĆ, 1997, 11-60.

⁵ G. LUKAČ, 2011, 1-356.

⁶ M.L. CODY, 1985, 1-558; M. FLADE, 1994, 1-250; C.J. BIBBY – N.D. BORGES – D.A. HILL, 1992, 1-257.

gnjezdarica tijekom desetogodišnjeg/dvadesetogodišnjeg razdoblja radi utvrđivanja eventualnih nepovoljnih utjecaja posjetitelja, posebno penjača⁷.

U južnom dijelu Velebita također su dobro istraženi dijelovi od Modriča prema Tulovim gredama, Sv. Roku, Crvenim potocima, Miloju Vodi i Prezidu. U srednjem dijelu Velebita je obilažen dio oko Ljubičkog brda uz potok Ljubicu, Bačić kosa i kukovi od Bačić kose do tunela uz cestu. U sjevernom dijelu je istraživana NP Sjeverni Velebit kod Zavižana, botaničkog vrta u Modriču do staza do Rossijeve kolibe. U obalnom dijelu je istraživanje izvedeno kod Jablanca, Zavrtnice, Karlobaga, Tribanj Šibuljine i Ljubotića.

Najslabije su istraženi dijelovi oko Crnopca, jugoistočni Velebit, kao i sjeverne padine Velebita od Visočice do Zavižana na sjeverozapad i na jugoistok od Tribnja do Baških Oštarija. Tijekom istraživanja 2014. i 2015. god. posebna pažnja je posvećena monitoringu ptica grabljivica, prvenstveno sivog sokola (*Falco peregrinus*), orla zmijara (*Circaetus gallicus*), eji livadarki (*Circus pygargus*), surom orlu (*Aquila chrysaetos*), vjetruši (*Falco tinnunculus*) i kopcu (*Accipiter nisus*). Osim u NP Paklenica, istraživanja su proširena na južne dijelove PP Velebit, Tulove grede, Prezid i pojedine dijelove ispod Crnopca. Srednji dio Velebita je povremeno istraživana na Baškim M.L. Oštarijama, Bačić kosi, do Bačić kuka i Prikinutog brda. Pri istraživanju sova posebna se pažnja usmjerila na ušaru (*Bubo bubo*), oko ulaznih dijelova Velike i Male Paklenice koji su obilaženi noću i koji su dostupni cestom. Pri tome je bilježena brojnost čuka (*Otus scops*) i sivog čuka (*Athene noctua*).

U istom razdoblju su napravljeni transekti na Velikom i Malom Rujnu za česte vrste. Ukupna duljina transekata je 5.400 m, a podatci su sakupljeni metodom prebrojavanja (census) u točki.

Ptice gnjezdarice su istraživane po visinskom gradijentu. Ptice preletnice (selice) i vrste izvan perioda gnježđenja (zimovalice) istraživane su od mjeseca srpnja do kraja mjeseca svibnja. Pojedine vrste selile su i tijekom lipnja. Posebno je veliki broj izlazaka ostvaren u obalnom području, u vrijeme proljetne i jesenske selidbe, te zimi. Istaknuta mjesta preleta ili zadržavanja ptica su uvala Jaz (ušće potoka Velika Paklenica) i uvala Modrič. U vršnoj zoni je najmanji broj terenskih izlazaka ostvaren zimi, tek nekoliko, zbog ekstremnih zimskih uvjeta što iziskuje posebnu opremu i boravak u zimskim uvjetima.

Broj terenskih izlazaka po pojedinim mjesecima na području NP Paklenica je vidljiv iz Tab. 1. Tijekom kartiranja u sezoni gnježđenja, u proljeće i jesen za selidbe, te zimi na terenu se boravilo ukupno 2207 terenskih dana tijekom gotovo 22 godine u pojedinim dijelovima PP Velebit (Sl. 1, Tab. 1).

⁷ G. LUKAČ – V. HRŠAK, 2005, 186-199.

Tab. 1. Broj terenskih dana po pojedinim godinama i mjesecima na području NP Paklenica.

Mjesec	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	Ukupno
Godina													
1992.		-		-	-	15	15		-	-	-	-	30
1995.		-		-	-	-	9	15	9	10	3	15	61
1996.	17	12	10	8	17	6	5	10	6	10	4	4	109
1997.	9	5	6	12	15	7	13	9	8	13	13	9	119
1998.	7	8	6	10	11	21	10	7	6	6	4	16	112
1999.	5	7	4	6	9	7	14	9	14	15	17	4	111
2000.	14	7	11	..15	17	12	10	9	18	15	12	14	154
2001.	19	7	12	..12	12	11	9	16	16	16	13	16	159
2002.	9	2	5	..13	18	6	4	10	15	14	18	11	125
2003.	12	11	16	..10	11	9	10	11	12	10	15	6	133
2004.	10	8	7	..11	12	10	10	11	11	15	8	9	122
2005.	8	9	20	..16	18	16	10	12	11	7	13	9	149
2006.	12	8	10	..15	16	7	8	5	5	8	5	6	106
2007.	6	4	18	..11	8	9	6	5	5	5	5	6	89
2008.	8	6	10	..12	9	9	10	16	15	16	17	14	142
2009.	10	13	12	..12	12	10	6	5	4	3	3-	3-	93
2010.	3	4	4	5	5	6	5	4	3	4	4	4	51
2012.	3	4	4	5	5	6	4	4	4	5	6	5	55
2013.	3	4	6	6	5	3	3	4	3	3	4	4	48
2014.	3	4	5	5	5	6	4	4	4	4	3	3	49
2015.	3	4	4	5	5	6	6	5	5	4	4	3	55
2016.	3	2	3	3	4	5	5	3	3	4	3	1	40
Ukupno	164	123	166	194	177	167	171	171	174	183	171	161	2112

Tab. 2. Broj terenskih dana u pojedinim dijelovima NP Paklenica u proteklom razdoblju istraživanja.

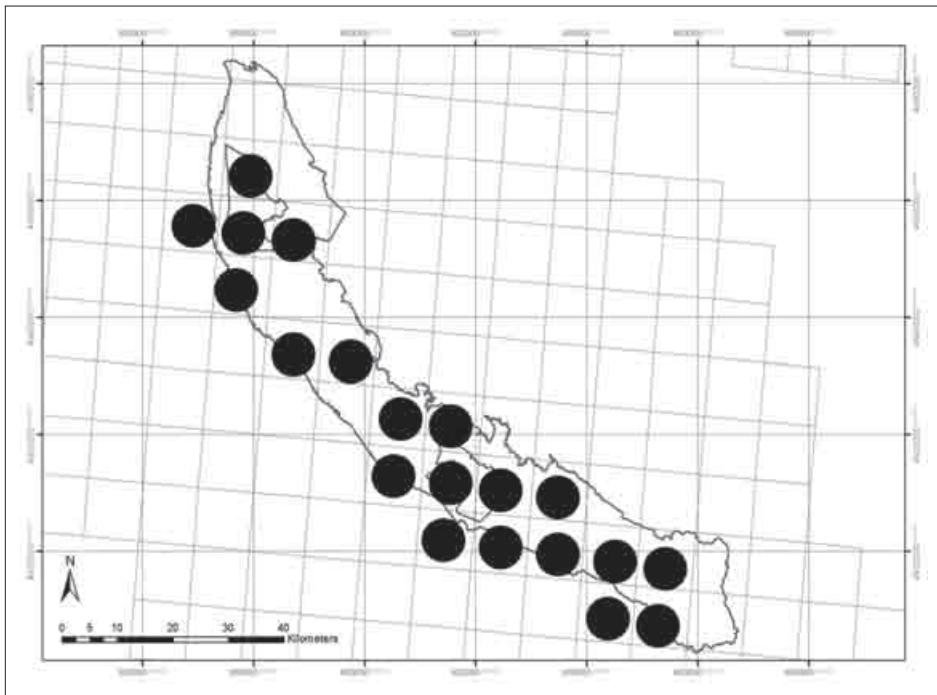
Područje Parka	Lička padina	Vršna zona	Centralni dio Parka	Kanjoni	Obalni dio	Ukupno
Broj terenskih dana	32	100	430	1001	549	2112

Tab. 3. Terenski izlasci u sjeverni, srednji i jugoistočni dio Velebita

Dio Velebita	sjeverni	srednji	južni	jugoistočni	ukupno
Broj terenskih dana	30	35	2112	30	2207

Tab. 4 Broj napravljenih transekata na pojedinim lokalitetima tijekom istraživanja

	Broj transekata
Kanjon Velike Paklenice	105
Kanjon Male Paklenice	85
Vršni dio Velebita	10
Centralni dio nacionalnog parka Paklenica	9
Malo Libinje	11
Veliko Rujno	9
Veliko Libinje	6
Tulove grede	20
Mila Voda	10
Prezid	8
Ukupno	273

Sl. 1. Područje istraživanja u granicama PP Velebit, NP Sjeverni Velebit i NP Paklenica.

Rezultati rada

Tijekom terenskih istraživanja u različitim područjima Velebita zabilježena je 271 vrsta ptica. Od toga je 127 vrsta ptica gnjezdarica i 93 vrste razvrstanih unutar različitih kategorija ugroženosti prema Crvenoj knjizi Ptica Hrvatske. Unutar granica NP Paklenica obitava 165 vrsta, od kojih se gnijezdi 101 vrsta. U NP Sjeverni Velebit je zabilježeno 110 vrsta ptica.

Sezonski status vrsta je preuzet prema Hagemeijer & Blair i Lukaču⁸. Pojedine vrste imaju više statusa, jer se pojavljuju i kao selice (PM), zimovalice (WV) ili ljetni gosti (SV).

R – *resident* – gnjezdarica stanarica;

r – *resident* – stanarica s manjim vertikalnim kretanjima;

SV – *summer visitor* – gnjezdarica selica;

sv- *summer visitor* – preletnica, ne gnijezdi;

WV – *winter visitor* – zimovalica;

PM – *passge migrant* – selica;

V – *vagrant* – rjeđa vrsta, zabilježena 4-6 puta;

RV – *rare visitor* – rijetka vrsta zabilježena 1-3 puta;

Status gnjezdarica je usvojen prema Sharrocku i Hagemeijer & Blair⁹.

A(1-2) – moguće gniježđenje;

B(3-9) – vjerojatno gniježđenje;

C(10-15) – gniježđenje je potvrđeno.

Tip staništa: 1- obala mora; 2-morska površina; 3-oranice i šumarci; 3a – šumarci alpskog bora; 4- kamenjari; 5- šumarci hrasta medunca i bjelograba; 6- litice i stijene; 7- svi tipovi bukovih šuma; 7a- miješane šume bukve, jele i smreke; 8- šume crnog bora; 9- krške udoline (500-900 m); 10- visokoplaninske livade (1100-1700 m); 11- šume bora krivulja; 12- naselja; 13 gorski potoci; 14- livade; 15- obale rijeka.

Brojnost označava procijenjeni broj parova na Velebitu. Broj u zagradi označava brojnost primjeraka zabilježenih na jesenskom i proljetnom preletu ili tijekom zimovanja. **Ptice gnjezdarice** su u Tab. 5 označene zadebljalim slovima (bold).

⁸ W. HAGEMEIJER- M. BLAIR, 1997, 1-903; G. LUKAČ, 2007, 1-147.

⁹ T. J. SHARROCK, 1976, 1-477.

Tab. 5. Popis ptičjih vrsta zabilježenih na Velebitu, prema literaturnim podacima i vlastitim terenskim istraživanjima. Navedeno je ime vrste, status, stanište, procijenjena brojnost parova na gniježđenju (bez zagrada) ili jedinki na preletu ili zimovanju (vrijednosti u zagradi) te kategorija ugroženosti po populacijama. Debelim slovima su otisnute ptice gnjezdarice.

Red. Broj	Latinsko ime vrste	Hrvatsko ime	Status	Stanište	Brojnost, parovi, jedinke	Ugroženost		
						Pr	gn	Z
1.	<i>Cygnus olor</i>	Crvenokljuni labud	WV, sv	2	(1-7)		LC	
2.	<i>C. cygnus</i>	Žutokljuni labud	RV	2	(1)			
3.	<i>Anser albifrons</i>	Lisasta guska	RV	1	(1-44)	Lc		Lc
4.	<i>Tadorna tadorna</i>	Morska utva	RV	2	(24-200)	Lc		
5.	<i>Anas penelope</i>	Patka zviždara	WV	1	(1-21)	Lc		Lc
6.	<i>A. strepera</i>	Patka kreketaljka	RV	1	(8)		EN	
7.	<i>A. crecca</i>	Patka kržulja	WV	1	(2-4)	Lc		Lc
8.	<i>A. platyrhynchos</i>	Divlja patka	WV,sv	1	(1-165)	Lc		
9.	<i>A. acuta</i>	Patka lastarka	WV	1	(5-6)	Lc	RE	
10.	<i>A. querquedula</i>	Patka pupčanica	PM	1	(1-100)	Lc	Nt	
11.	<i>Spatula clypeata</i>	Patka žličarka	PM	1	(2-13)	Lc	RE	
12.	<i>Netta rufina</i>	Patka gogoljica	PM	1	(1-2)		VU	
13.	<i>Aythya ferina</i>	Glavata patka	PM,WV	1,2	(1-17)	NA	Lc	NA
14.	<i>A. nyroca</i>	Patka njorka	PM	1	(1)	NA	Nt	NA
15.	<i>A. fuligula</i>	Krunata patka	PM,WV	1	(1-8)	NA	Nt	NA
16.	<i>A. marila</i>	Patka crninka	WV	2	(1-2)			
17.	<i>Clangula hyemalis</i>	Patka ledara	RV	1	(1)			
18.	<i>Melanitta nigra</i>	Crna patka	RV	1	(1-3)			
19.	<i>M. fusca</i>	Patka kulašica	WV	1	(1-7)			
20.	<i>Bucephala clangula</i>	Patka batoglavica	PM, WV	1	(1-19)	Lc		
21.	<i>Mergus serrator</i>	Mali ronac	PM, WV	1	(2-30)	Lc	Lc	Lc
22.	<i>M. merganser</i>	Veliki ronac	WV	1	(1-2)		CR	
23.	<i>Bonasa bonasia</i>	Lještarka	R	5	120-150 (120-150)		Nt	
24.	<i>Tetrao urogallus</i>	Teterijeb gluhan	R	8,9	20-30		EN	
25.	<i>Francolinus francolinus</i>	Crni frankolin	R	4	(1)			

26.	<i>Alectoris graeca</i>	Jarebica kamenjarka	R C12	4,5,8	1200-1900		Nt	
27.	<i>A. chukar</i>	Čukar	R	9	1			
28.	<i>Perdix perdix</i>	Trčka	RV	3	(1)		Nt	
29.	<i>Coturnix coturnix</i>	Prepelica	PMA2	9	(1-3)	Lc	Lc	
30.	<i>Phasianus colchicus</i>	Fazan	R C 15	3,4	1-5		Lc	
31.	<i>Gavia stellata</i>	Crvenogrli plijenor	WV	2	(1-2)	Lc		Lc
32.	<i>G. arctica</i>	Crnogri plijenor	PM,WV	2	(1-30)	Lc		Lc
33.	<i>Tachybaptus ruficollis</i>	Mali gnjurac	PM,WV	2	(1-22)	Lc		
34.	<i>Podiceps cristatus</i>	Čubasti gnjurac	PM,WV	2	(1-22)	Lc		
35.	<i>P. griesegeta</i>	Ridogri gnjurac	PM,WV	2	(1-12)		EN	
36.	<i>P. auritus</i>	Ušati gnjurac	PM,WV	2	(1-3)			
37.	<i>P. nigricollis</i>	Crnogri gnjurac	PM,WV	2	(1-25)		EN	
38.	<i>Puffinus yelkouan</i>	Jadranski zovoj	PM	2	3-650		VU	
39.	<i>Phalacrocorax carbo</i>	Veliki vranac	PM,WV	1,2	(1-20)		Nt	
40.	<i>P. aristotelis</i>	Morski vranac	Sv	1,2	(1-16)	Lc		
41.	<i>Microcarbo pygmaeus</i>	Mali vranac	PM,WV	1	(1-3)	Lc	CR	
42.	<i>Ciconia nigra</i>	Crna roda	RV	3,6	(1)		VU	
43.	<i>C. ciconia</i>	Bijela roda	RV	9	(2)		Nt	
44.	<i>Botaurus stellaris</i>	Bukavac	RV	1,10	(1)		EN	
45.	<i>Ixobrychus minutus</i>	Čapljica voljak	SV,PM	2	(1)		Lc	
46.	<i>Nycticorax nycticorax</i>	Gak	PM	1	(1-20)		Nt	
47.	<i>Ardeola ralloides</i>	Žuta čaplja	PM	1	(1-8)		EN	
48.	<i>Egretta garzetta</i>	Mala bijela čaplja	PM, WV 0	1	(1-22)		VU	
49.	<i>Ardea alba</i>	Velika bijela čaplja	PM,WV	1	(1-13)		EN	
50.	<i>A. purpurea</i>	Čaplja danguba	PM	1	(1-12)		EN	
51.	<i>A. cinerea</i>	Siva čaplja	PM,WV	1	(1-7)	Lc	Lc	Lc
52.	<i>Platalea leucoropdia</i>	Žličarka	PM	1	1-2	EN		
53.	<i>Pernis apivorus</i>	Škanjac osaš	SV,PM C14	7	30-50 (2-30)		Nt	
54.	<i>Milvus migrans</i>	Crna lunja	RV	3	(1)		EN	

55.	<i>Neophron percnopterus</i>	Crkavica	RV	6	1-2		RE	
56.	<i>Gyps fulvus</i>	Bjeloglavi sup	RV	6	3-10		RE	
57.	<i>Aegypius monachus</i>	Crni lešinar	RV	6	1		RE	
58.	<i>Circaetus gallicus</i>	Zmijar	SV,PM, C15	6	25-30		EN	
59.	<i>Circus aeruginosus</i>	Eja močvarica	PM	2,3,6,9	1-20		EN	
60.	<i>C. cyaneus</i>	Eja strnjarića	PM, WV	2,3,6	(1-5)	Lc		
61.	<i>C. pygargus</i>	Eja livadarka	SV, WV, C14	3,6,9	5-10 (1-3)		EN	
62.	<i>Accipiter gentilis</i>	Jastreb	R, C14	7,8	120-150		Lc	
63.	<i>A. nisus</i>	Kobac	R, C15	7,8	350-400		Lc	
64.	<i>A. brevipes</i>	Kratkoprsti kobac	PM	3	(1)		CR	
65.	<i>Buteo buteo</i>	Škanjac	R, C14	3,5,6,9	250-300		Lc	
66.	<i>B. rufinus</i>	Ridi škanjac	PM	5,9	1		CR	
67.	<i>Aquila pomarina</i>	Orao kliktaš	PM	6	(1)		EN	
68.	<i>A. chrysaetos</i>	Suri orao	R, C14	6,9	3-5		CR	
69.	<i>A. fasciata</i>	Prugasti orao	SV, PM	6	1-2		CR	
70.	<i>Pandion haliaetus</i>	Bukoč	PM	1,2	(1)		RE	
71.	<i>Falco naumanni</i>	Bjelonokta vjetruša	PM	6	(1-18)		CR	
72.	<i>F. tinnunculus</i>	Vjetruša	SV, WV, C13	6,9	500-700		Lc	
73.	<i>F. vespertinus</i>	Crvenonoga vjetruša	PM	5	(1-27)	DD		
74.	<i>F. columbarius</i>	Mali sokol	RV	3	(1)			EN
75.	<i>F. subbuteo</i>	Sokol lastavičar	SV, PM, B3	7,9	30-50		Nt	
76.	<i>F. eleonora</i>	Eleonora sokol	RV	4,6	(1)		EN	
77.	<i>F. biarmicus</i>	Krški sokol	RV	3	(1)		CR	
78.	<i>F. cherrug</i>	Stepski sokol	RV	2,6	(1)		CR	
79.	<i>F. peregrinus</i>	Sivi sokol	R, C 13	3,6	10-12		EN	
80.	<i>Rallus aquaticus</i>	Kokošica	PM, WV	2	(1)		Lc	
81.	<i>Porzana porzana</i>	Rida štijoka	PM, WV	2	(1)		EN	
82.	<i>Porzana parva</i>	Siva štijoka	RV	3	(1)		EN	
83.	<i>Porzana pusilla</i>	Mala štijoka	RV	3	(1)		CR	
84.	<i>Crex crex</i>	Kosac	PM	10	(1-2)		VU	

85.	<i>Galinulla chloropus</i>	Mlakuša	RV	12	(1)		Lc	
86.	<i>Fulica atra</i>	Liska	WV, PM	1,2	(1-400)		Lc	
87.	<i>Grus grus</i>	Ždral	PM	1-6	(1-150)	Nt		
88.	<i>Haematopus ostralegus</i>	Oštrigar	PM	1,2	(1-11)	Lc		
89.	<i>Himantopus himantopus</i>	Vlastelica	PM	1,2	(1-3)		EN	
90.	<i>Charadrius dubius</i>	Kulik sljepčić	SV, PM, C 13	1,2	10-15		Nt	
91.	<i>C. hiaticula</i>	Kulik blatarić	RV	1,2	(1)	NT		
92.	<i>C. alexandrinus</i>	Morski kulik	RV	1,2	(1-17)		CR	
93.	<i>C. morinellus</i>	Šareni kulik	PM	9,10	(1-2)			
94.	<i>Vanellus vanellus</i>	Vivak	RV	2	(1-3)		Lc	
95.	<i>Calidris alba</i>	Bijeli žalar	RV	2	(1)			
96.	<i>C. minuta</i>	Mali žalar	PM	2	(1-7)	LC		
97.	<i>C. temminckii</i>	Sijedi žalar	RV	2	(1)	LC		
98.	<i>C. alpina</i>	Žalar cirikavac	PM, WV	2	(1-15)			Nt
99.	<i>Gallinago gallinago</i>	Šljuka kozica	PM	9,14	(1-3)		CR	
100.	<i>Scolopax rusticola</i>	Šljuka	PM, WV	3,5,7,8	(1-3)		CR	
101.	<i>Numenius arquata</i>	Veliki potviždač	PM, WV	1	(1)	Lc		
102.	<i>Tringa erythropus</i>	Crna prutka	RV	2	(1-2)	Lc		
103.	<i>T. totanus</i>	Crvenonoga prutka	PM, WV	2	(1-3)		CR	
104.	<i>T. nebularia</i>	Krivokljuna prutka	PM	2	(1)	Lc		
105.	<i>T. ochropus</i>	Crnokrila prutka	RV	2	(1-2)	Lc		
106.	<i>T. glareola</i>	Prutka migavica	PM	1-3	(1-2)	Lc		
107.	<i>Actitis hypoleucos</i>	Mala prutka	PM	2	(1-13)		VU	
108.	<i>Ichthyaetus melanocephalus</i>	Crnoglavi galeb	RV	1,2	(1-2)			
109.	<i>Hydrocoloeus minutus</i>	Mali galeb	RV	1,2	(1-20)			
110.	<i>Chroicocephalus ridibundus</i>	Riječni galeb	PM, WV	1,2	(1-600)		Nt	
111.	<i>Larus canus</i>	Olujni galeb	WV	1,2	(1-30)	Lc		Lc
112.	<i>L. fuscus</i>	Mrki galeb	RV	1,2	(1-2)			
113.	<i>L. michahellis</i>	Galeb klaukavac	R	1-9	1-950, (20-300)		Lc	

114.	<i>Sterna caspia</i>	Velika čigra	RV	1	(1)		
115.	<i>S. hirundo</i>	Obična čigra	SV C 15	1,2	2-4 (1-12)		Nt
116.	<i>Thalasseus sandvicensis</i>	Dugokljuna čigra	PM, WV	1,2	(1-10)		Nt
117.	<i>Chlidonias hybridus</i>	Bjelobrada čigra	PM	1	(1)		Nt
118.	<i>C. niger</i>	Crna čigra	PM	1	(1-3)		RE
119.	<i>C. leucopterus</i>	Bjelokrila čigra	PM	1	(1-3)		RE
120.	<i>Columba livia</i>	Divlji golub	SV, C15	6	1000-1500		Lc
120a	<i>C. livia f. domestica</i>	Pitomi golub	R, C13	12	1500-2000		Lc
121.	<i>C. oenas</i>	Golub dupljaš	PM, WV	3,6	1-18		EN
122.	<i>C. palumbus</i>	Golub grivnjaš	SV, PM, WV C14	6,7	2 (3-180)		Lc
123.	<i>Streptopelia decaocto</i>	Gugutka	R, C15	12	3700-4000		Lc
124.	<i>S. turtur</i>	Grlica	SV, C 15	3,4,5	1200-1500		Lc
125.	<i>Cuculus canorus</i>	Kukavica	SV, C15	3,4,5	400-650		Lc
126.	<i>Tyto alba</i>	Kukuvija	PM, WV	3,11	(1)		Nt
127.	<i>Otus scops</i>	Ćuk	SV, PM, C 15	3,4,5,11	1800-2000		Lc
128.	<i>Bubo bubo</i>	Ušara	R, C 15	4,5,6	250-320		Nt
129.	<i>Glaucidium passerinum</i>	Mali ćuk	R	7,7a	25-50		VU
130.	<i>Athene noctua</i>	Sivi ćuk	R, C 14	3,4,5,6	400-420		Nt
131.	<i>Strix aluco</i>	Šumska sova	R, C 15	3,7,11	1100-1200		Lc
132.	<i>S. uralensis</i>	Planinska sova	R, C 15	7,7a, 8	150-180		Nt
133.	<i>Asio otus</i>	Mala ušara	RV	6	(1)		Lc
134.	<i>Aegolius funereus</i>	Planinski ćuk	R, C 15	7a	150-200		Nt
135.	<i>Caprimulgus eurpaeus</i>	Leganj	PM, SV, B 3	3,5	80 – 120		Lc
136.	<i>Apus apus</i>	Čiopa	SV, PM, C 13	3,6	600-800		Lc
137.	<i>Apus pallidus</i>	Smeđa čiopa	SV, PM, C 13	6,12	150-200		Lc
138.	<i>Tachymarptis melba</i>	Bijela čiopa	SV, PM, C 15	6	500-600		Lc
139.	<i>Coracias garrulus</i>	Zlatovrana	PM	3	(1-2)		CR
140.	<i>Alcedo atthis</i>	Vodomar	PM, WV	2	15-20 (1-5)		Nt

141.	<i>Merops apiaster</i>	Pčelarica	SV,PM C 13	3,4,5	50-60 (1-55)		Lc	
142.	<i>Upupa epops</i>	Pupavac	SV,PM, C 13	3,4,11	570-600		Lc	
143.	<i>Jynx torquilla</i>	Vijoglav	SV,PM, C 13	3,4,11	1400-1600		Lc	
144.	<i>Picus canus</i>	Siva žuna	r, C 13	7,8	250-300		Lc	
145.	<i>P. viridis</i>	Zelena žuna	r, B3	3,11	(1-3)		Nt	
146.	<i>Dryocopus martius</i>	Crna žuna	r, C13	7,8	150-200		Lc	
147.	<i>Dendrocopos major</i>	Veliki djetlić	r, C 13	3,7,11	450-500		Lc	
148.	<i>D. syriacus</i>	Sirijski djetlić	RV	12	(1)		Nt	
149.	<i>D. medius</i>	Crvenoglavi djetlić	R, C 13	5,6	250-300		Lc	
150.	<i>D. leucotos</i>	Planinski djetlić	R, C 15	7,8	220-280		Nt	
151.	<i>D. minor</i>	Mali djetlić	r, C 15	7,8	350-400		Lc	
152.	<i>Picodes tridactylus</i>	Troprsti djetlić	R, C 15	8	35-40		Nt	
153.	<i>Lanius collurio</i>	Rusi svračak	SV,PM, C 15	3-7,10	8.800-10.100		Lc	
154.	<i>L. minor</i>	Sivi svračak	PM, SV, A2	3,5	35-40		Lc	
155.	<i>L. excubitor</i>	Veliki svračak	PM, WV	3,5	(3-10)			Nt
156.	<i>L. senator</i>	Ridoglavi svračak	SV, PM, C 15	3,4,5	160-220		Lc	
157.	<i>Oriolus oriolus</i>	Vuga	SV, PM, C 15	3,4,5,6,7	4.700-5.300		Lc	
158.	<i>Garrulus glandarius</i>	Šojka	R, C 15	3-8	1400-1500		Lc	
159.	<i>Pica pica</i>	Svraka	R, C 15	5,12,14,15	150-200		Lc	
160.	<i>Nucifraga caryocatactes</i>	Kreja	WV, PM	3,8	220-250		Lc	
161.	<i>Pyrrhonorax graculus</i>	Žutokljuna galica	R, C 13	6,9	400-650 (1-400)		Lc	
162.	<i>Corvus monedula</i>	Čavka	RV	3	150-180		Lc	
163.	<i>C. corone cornix</i>	Siva vrana	R, C 15	3,5,11	250-300		Lc	
164.	<i>C. corax</i>	Gavran	R, C 15	3-11	70-100		Lc	
165.	<i>Calandrella brachydactyla</i>	Kratkoprsta ševa	SV	3,9	1-3		Nt	
166.	<i>Galerida cristata</i>	Kukmasta ševa	SV,PM, WV, C 15	3,11	1200-1500		Lc	

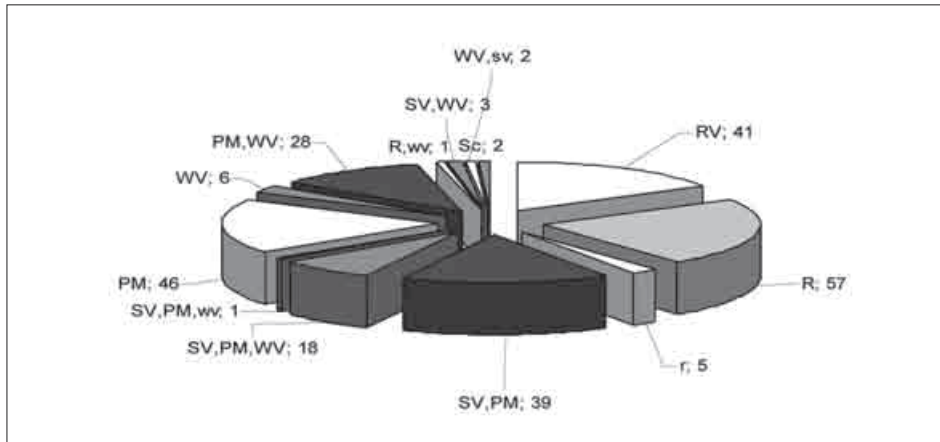
167.	<i>Lullula arborea</i>	Ševa krunica	SV,PM, WV, C 15	3,9,11	900-1000 (1-250)		Lc	
168.	<i>Alauda arvensis</i>	Poljska ševa	SV,PM, WV, C 15	3, 9, 11	1000-1200 (1-400)		Lc	
169.	<i>Eremophila alpestris</i>	Planinska ševa	RV	9	(1)		EN	
170.	<i>Riparia riparia</i>	Bregunica	PM	2,3	(1-50)		VU	
171.	<i>Ptyonoprogne rupestris</i>	Hridna lastavica	SV, PM, C 15	6	450-500 (200-250)		Lc	
172.	<i>Hirundo rustica</i>	Lastavica	SV, PM, C 15	12	6200-7100 (2500-3000)		Lc	
173.	<i>Cecropis daurica</i>	Pećinska lastavica	SV, PM, C 15	6,12	50-70 (40-50)		Nt	
174.	<i>Delichon urbicum</i>	Piljak	SV, PM, C 15	6,12	3800-4400 (3000-3500)		Lc	
175.	<i>Panurus biarmicus</i>	Brkata sjenica	RV	5	(10)		EN	
176.	<i>Poecile palustris</i>	Crnoglava sjenica	R, WV, C 15	4,5,7	5500-6000 (2000-3000)		Lc	
177.	<i>P. lugubris</i>	Mrka sjenica	R, C 13	4,5	250-380		Lc	
178.	<i>P. montanus</i>	Planinska sjenica	R, C 13	7,10	300-500		Lc	
179.	<i>Lophophanes cristatus</i>	Kukmasta sjenica	R, C 15	8	900-1000		Lc	
180.	<i>Periparus ater</i>	Jelova sjenica	R, C 15	8, 11	2500-3000		Lc	
181.	<i>Cyanistes caeruleus</i>	Plavetna sjenica	R, C 15	4,5	5100-6.300		Lc	
182.	<i>C. cyanus</i>	Bijela sjenica	RV	5	(1)			
183.	<i>Parus major</i>	Velika sjenica	R, C 15	3-11	13.800-16.300		Lc	
184.	<i>Remiz pendulinus</i>	Sjenica mošnjarka	PM	3	(1)		Lc	
185.	<i>Aegithalos caudatus</i>	Dugorepa sjenica	SV,PM,WV, C13	4,5,7	880-1000 (1-100)		Lc	
186.	<i>Sitta europaea</i>	Brgljaz	R, C15	5,7	6300-7500 (1-1000)		Lc	
187.	<i>S. neumayer</i>	Brgljaz kamenjar	R, C15	6	650-800 (1-400)		Lc	
188.	<i>Tichodroma muraria</i>	Crvenokrili zidarčac	WV,PM	6	(15-20)			Nt

189.	<i>Certhia familiaris</i>	Kratkokljuni puzavac	R, C13	7	80-120 (1-30)	Lc	
190.	<i>C. brachydactyla</i>	Dugokljuni puzavac	R, C15	8	480-500 (200-300)	Lc	
191.	<i>Troglodytes troglodytes</i>	Palčić	SV,PM,WV, C12	3-7	800-1000 (2500-3000)	Lc	
192.	<i>Cinclus cinclus</i>	Vodenkos	R, C12	12	10-20 (25-30)	Lc	
193.	<i>Regulus regulus</i>	Zlatoglavi kraljić	PM, WV	3,8,11	(1500-2000)	Lc	
194.	<i>R. ignicapilla</i>	Vatroglavi kraljić	PM, WV	3,4	(1000-1200)	Lc	
195.	<i>Phylloscopus bonelli</i>	Gorski zviždak	RV	3	(1)	CR	
196.	<i>P. sibilatrix</i>	Šumski zviždak	SV, PM C13	3-11	25-60 (500-1500)	Lc	
197.	<i>P. collybita</i>	Zviždak	SV, PM, WV, C 13	4-10	28900-31400 (1900-3000)	Lc	
198.	<i>P. trochilus</i>	Brezov zviždak	PM	3-11	(1-30)	VU	
199.	<i>P. inornatus</i>	Azijski zviždak	RV	3a	(1)		
200.	<i>Iduna pallida</i>	Sivi voljić	SV, B9	3,5	15-20	Lc	
201.	<i>Hippolais olivetorum</i>	Voljić maslinar	RV	3	5-10	Nt	
202.	<i>H. icterina</i>	Žuti voljić	PM	3,5	(150-200)	Nt	
203.	<i>H. pollyglotta</i>	Kratkokrili voljić	SV, C13	3,5,11	40-60	Lc	
204.	<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	Trstenjak rogožar	PM	3,7	(1-5)	Lc	
205.	<i>A. plaustris</i>	Trstenjak mlakar	PM	3	(1)	Lc	
206.	<i>A. scirpaceus</i>	Trstenjak cvrkutić	PM	3	(1)	Lc	
207.	<i>A. arundinaceus</i>	Veliki trstenjak	PM	3	(1-5)	Lc	
208.	<i>Locustella naevia</i>	Trstenjak cvrčić	RV	3	(1)	Nt	
209.	<i>Cisticola juncidis</i>	Šivalica muharka	SV, B3	3	1-2	Lc	
210.	<i>Sylvia cantillans</i>	Bjelobrka grmuša	SV, PM, C15	3,4,5	15100-18900	Lc	

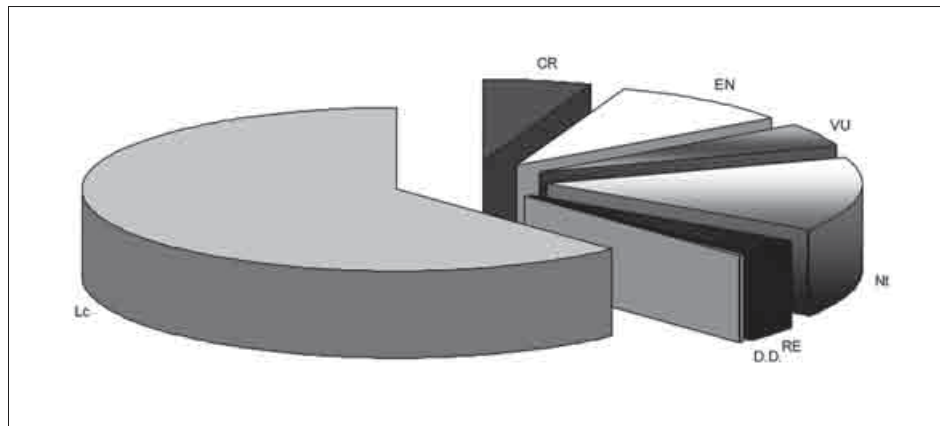
211.	<i>S. melanocephala</i>	Crnoglava grmuša	R, C13	3,4,5	1000-1100		Lc	
212.	<i>S. hortensis</i>	Velika grmuša	SV, PM, C15	3,4,5	6200-6900		Lc	
213.	<i>S. nisoria</i>	Pjegava grmuša	SV, PM, B9	5,9	120-150		Lc	
214.	<i>S. curruca</i>	Grmuša čevrljinka	SV, PM, C15	8, 9 11	4300-5000		Lc	
215.	<i>S. communis</i>	Grmuša pjenica	SV, PM, C13	3,4,10,11	750-880 (500-1000)		Lc	
216.	<i>S. borin</i>	Siva grmuša	PM	4-12	1-300		Lc	
217.	<i>S. atricapilla</i>	Crnokapa grmuša	SV, PM, WV, C15	3-15	41.600-44.100		Lc	
218.	<i>Muscicapa striata</i>	Muharica	SV, PM, C15	3,4-7	750-900		Lc	
219.	<i>Erithacus rubecula</i>	Crvendać	SV, PM, WV, C15	3-15	14.000-15.000 (10.000-20.000)		Lc	
220.	<i>Luscinia megarhynchos</i>	Slavuj	SV, PM, C15	3-15	12.000-13.000 (15.000-20.000)		Lc	
221.	<i>Ficedula parva</i>	Mala muharica	PM	7	(1)		Nt	
222.	<i>F. albicollis</i>	Bjelovrata muharica	PM	3-15	(1)		Lc	
223.	<i>F. hypoleuca</i>	Crnovrata muharica	PM	3-15	(1-10)		Lc	
224.	<i>Phoenicurus ochruros</i>	Mrka crvenrepka	SV, PM, WV, C15	3-15	1000-1200 (300-500)		Lc	
225.	<i>P. phoenicurus</i>	Šumska crvenrepka	PM	3,7,8,9,11	(25-30)		Lc	
226.	<i>Monticola saxatilis</i>	Kamenjar	SV, PM, C14	4,6	440-630		Nt	
227.	<i>M. solitarius</i>	Modrokos	SV, PM	6	1200-1900		Lc	
228.	<i>Saxicola rubetra</i>	Smedeglava travarka	SV, PM	3,4,9,10,11	1 (250-500)		Lc	
229.	<i>S. rubicola</i>	Crnoglava travarka	SV,PM,WV	3,9,10	1 (1-20)		Lc	
230.	<i>Oenanthe oenanthe</i>	Sivkasta bjeloguza	SV, PM, C 15	9, 10	480-600 (400-1000)		Lc	

231.	<i>O. melanoleuca</i>	Primorska bjeloguza	SV, PM, C 14	4,6	350-400		Lc	
232.	<i>O. hispanica</i>	Španjolska bjeloguza	PM	2,4	(2-3)			
233.	<i>Turdus torquatus</i>	Planinski kos	R, PM C 15	9,10,11	250-300		Lc	
234.	<i>T. merula</i>	Kos	R, WV, C 15	3-15	41.500- 50.300 (15.000- 20.000)		Lc	
235.	<i>T. pilaris</i>	Drozd bravenjak	PM, WV	3,5,5,9	(1-1500)		Nt	
236.	<i>T. philomelos</i>	Drozd cikelj	SV,PM,WV, C15	3-11	1500-2000		Lc	
237.	<i>T. iliacus</i>	Mali drozd	WV	3	(1-2)		Lc	
238.	<i>T. viscivorus</i>	Drozd imelaš	R	3-15	1900-2100 (1500- 2000)		Lc	
239.	<i>Sturnus vulgaris</i>	Čvorak	SV, PM, C 15	3-5	250-300 (1-15.000)		Lc	
240.	<i>S. roseus</i>	Ružičasti čvorak	Sv	3	(1-100)			
241.	<i>Prunella modularis</i>	Sivi popić	SV,PM,WV, C15	3-15	2500-3100		Lc	
242.	<i>P. collaris</i>	Alpski popić	SV, PM, WV	9,10	120-150		VU	
243.	<i>Motacilla flava</i>	Žuta pastirica	PM	3,9,10	(1500- 3000)		Lc	
243.	<i>M. f. cinereocapilla</i>	Bjelogrla pastirica	PM	3	(1-5)			
243.	<i>M. f. feldegg</i>	Crnoglava pastirica	PM	3	(1-5)			
243.	<i>M. f. flava</i>	Žuta pastirica	PM	3,9	(1-20)			
244.	<i>M. cinerea</i>	Gorska pastirica	SV,PM, WV, C 15	6	400-500		Lc	
245.	<i>M. alba</i>	Bijela pastirica	SV, PM, WV, C 15	2,3,12	800-1200		Lc	
246.	<i>Anthus campestris</i>	Primorska trepteljka	SV, PM, C 15	3,4,9	1200-1500		Lc	
247.	<i>A. trivialis</i>	Prugasta trepteljka	SV, PM, C 15	7,8,9	4400-5000		Lc	
248.	<i>A. pratensis</i>	Livadna trepteljka	PM, WV	3	(500- 1000)		Lc	
249.	<i>A. spinoletta</i>	Planinska trepteljka	SV, PM, WV, C 15	10	250-300 (1-200)		VU	

250.	<i>A. cervinus</i>	Rusogrla trepteljka	RV	9	(1)			
251.	<i>Emberiza citrinella</i>	Žuta strnadica	SV, WV	3,4,5,11	(1-3)		Lc	
252.	<i>E. cirius</i>	Crnogrla strnadica	R, C 15	3,4,5,11	500-700		Lc	
253.	<i>E. cia</i>	Strnadica cikavica	R, C 13	5,6,7,8	600-700		Lc	
254.	<i>E. hortulana</i>	Vrtna strnadica	SV, PM, C 13	5,6,7,8	450-500		Lc	
255.	<i>E. schoeniclus</i>	Močvarna strnadica	PM, WV	3	(500-1000)		Lc	
256.	<i>E. melanocephala</i>	Crnoglava strnadica	SV, PM, C 13	3,5,11	250-300		Lc	
257.	<i>E. calandra</i>	Velika strnadica	R, C 15	3,50	600-700		Lc	
258.	<i>Fringilla coelebs</i>	Zeba	R, WV, C15	3-15	34.000-38.000		Lc	
259.	<i>F. montifringilla</i>	Sjeverna zeba	PM, WV	3,5,7,8	(1-10.000)		Lc	
260.	<i>Serinus serinus</i>	Žutarica	SV, PM, wv, C15	3,8,11	1500-2000		Lc	
261.	<i>Chloris chloris</i>	Zelendur	R, C 15	3,8,11	2.500-3.100		Lc	
262.	<i>Carduelis carduelis</i>	Češljugar	R, C 15	3,8,11	3.100-3.800		Lc	
263.	<i>Spinus spinus</i>	Čižak	R,wv, C13	3,8,11	350-500 (1.000-2.000)		Lc	
264.	<i>Acanthis cannabina</i>	Juričica	R, C 15	3,4,5,11	8.800-9.400		Lc	
265.	<i>Loxia curvirostra</i>	Krstokljun	R, C 13	7,8,9,10,11	2.300-2.500		Lc	
266.	<i>Erythrura erythrura</i>	Rujnica	RV	3	(1)			
267.	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	Zimovka	R, C 13	5,7,8,10	380-500		Lc	
268.	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	Batokljun	R, C 15	3-11	2.400-2.600 (1-5.000)		Lc	
269.	<i>Passer domesticus</i>	Vrabac	R, C 15	3,12	10.000-12.000		Lc	
270.	<i>P. hispaniolensis</i>	Španjolski vrabac	SV, PM, C 15	3,12	1200-1400		Lc	
271.	<i>P. montanus</i>	Poljski vrabac	R, C13	3,12	500-900		Lc	

Sl. 2. Sezonski status vrsta, prema Tab. 5.

Sl. 3. Kategorije ugroženosti velebitskih ptica, prema Tab. 5.

Sezonski status vrsta prikazan je prema Tab. 5., a vidljiv je iz Sl. 2. Većina vrsta ima kombinirani status jer je riječ ili o pticama gnjezdavicama (SV), selicama (PM) ili o stanaricama (R), koje pokazuju sklonost vertikalnim migracijama ili manjim selidbama (sv, r). Za 153 vrste se može reći da su za sada na području Velebita svojom brojnošću stabilne, odnosno najmanje zabrinjavajuće (LC), Sl. 2.

Za 41 vrstu se može reći da su rijetke, jer su u području istraživanja zabilježene od 1 do 3 puta (Sl. 3).

Rasprava

Dosadašnjim istraživanjima, sakupljenim literaturnim podacima o promatranju ptica, podacima o prepariranim vrstama, a pohranjenim u dvije najveće zbirke ptica u Hrvatskom prirodoslovnom muzeju (HPM) i Zavodu za ornitologiju HAZU u Zagrebu, koje su uhvaćene u različitim dijelovima Velebita, ukupno je zabilježena 271 ptičja vrsta. Od toga je 127 vrsta ptica gnjezdarica. Za 93 vrste se može reći da su razvrstane u jednu od kategorija ugroženosti prema Crvenoj knjizi ugroženih ptica Hrvatske¹⁰. Osam vrsta su kao gnjezdarice izumrle iz Hrvatske, poput patke lastarke (*A. acuta*), patke žličarke (*S. clypeata*), a preletnička populacija je stabilna i obje vrste se viđaju u obalnom području južnog Velebita na preletu (u uvali Modrič). Crkavica (*N. percnopterus*) je izumrla kao gnjezdarica iz cijele Hrvatske i uopće se za sada ne viđa niti na preletu¹¹. Bukoč (*P. haliaetus*) se u Hrvatskoj ne gnjezdi, samo se viđa na preletu u obalnom području, no vrlo rijetko. Isto vrijedi i za supa starješinu (*A. monachus*) koji je za sada samo jednom zabilježen u NP Paklenica¹². Bjeloglavi sup (*G. fulvus*) se trenutno ne gnjezdi u Velebitu, zadnje gniježđenje je zabilježeno 1999. god.¹³ Danas mu je brojnost u kolonijama Kvarnerskih otoka u opadanju (Sušić, usmeno). Na području Velebita se redovito viđa na preletu, prilikom pretraživanja terena u potrazi za hranom. Vrste bjelokrila i crna čigra (*C. leucopterus* i *C. niger*) viđaju se na preletu u vrijeme proljetne i jesenske selidbe uz morsku obalu, dok su sredinom 20. st. prestale gnjezditu u Hrvatskoj. Za 22 vrste nije određena kategorija ugroženosti jer se radi o rijetkim i malobrojnim vrstama pa im je nemoguće odrediti precizniji status ugroženosti u Hrvatskoj. U kategoriji kritično ugroženih je 15 vrsta, dok su 23 vrste ugrožene (EN), a 12 je osjetljivih vrsta (VU). U kategoriji vrsta niskog rizika je njih 36, dok je jedna vrsta slabo poznata (DD), crenonoga Danas je brojnost surog orla (*Aquila chrysaetos*) sve manja i u stalnom opadanju. Procjenjuje se da na cijeloj planini gnjezdi od 3 do 5 parova. Isto se može reći za ugrožene vrste, orla zmijara (*Circaetus gallicus*), sivog sokola (*Falco peregrinus*), prugastog orla (*Aquila fasciata*) i dr. Prugasti orao je na području PP Velebit u 2015. god. zastupljen sa samo 2 para.

¹⁰ V. TUTIŠ – J. KRALJ – D. RADOVIĆ – D. ČIKOVIĆ – S. BARIŠIĆ, 2013, 1-258.

¹¹ G. LUKAČ, 2011, 1-356.

¹² G. LUKAČ – M. STIPČEVIĆ, 1997, 11-60; G. LUKAČ, 2011, 1-356.

¹³ G. LUKAČ – M. STIPČEVIĆ – R. HAUPT, 2003, 51-59; G. LUKAČ, 2002, 78-83.

Tipična gnjezdarica kamenjarskih livada je jarebica kamenjarka (*Alectoris graeca*). U crnograbovim i crnobvorovim šumarcima se sreće strnadica cikavica (*Emberiza cia*) i mali djetlić (*Dendrocopos minor*). Sve tipove bukovih šuma nastanjuju rijetke vrste djetlića, kao planinski djetlić (*D. leucotos*), dok crna (*Dryocopos martius*) i siva žuna (*Picus canus*) nastanjuju bukove i crnoborove šumske sastojine. Troprsti djetlić (*Picooides tridactylus*) je zabilježen u sastojinama crnog bora na nadmorskoj visini od 950 do 1000 m, odnosno na Babrovači u sjevernom Velebitu.

Redovito se gnijezdi u miješanim šumama bukve, jele i smreke kao i u čistim smrekinim i jelinim sastojinama sjevernog i srednjeg Velebita kao i na sjevernoj ličkoj padini. To područje nastanjuju i sove, mali ćuk (*Glaucidium passerinum*), ćuk batoglavac (*Aegolius funereus*) i planinska sova (*Strix uralensis*). Promatranja šarenog kulika (*Charadrius morinellus*) ukazuju na važnost visokoplaninskih livada u selidbi ove srednjoeuropske i sjevernoeuropske vrste prema afričkim zimovalištima. Neredovita zimovanja crvenokrilo g zidarčaca (*Tichodroma muraria*) u kanjonima i na stijenama srednjeg i južnog Velebita dovedena su u vezu s posljednjim glacijacijama iz razdoblja pleistocena. Bogatstvo grmuša u pojedinim krškim biotopima ukazuje na polaganu sukcesiju i trend zaraštavanja južnih obronaka cijelog Velebita nakon što opada stočarstvo i brojnost stoke, kao i napuštanje ekstenzivnog stočarenja. Posebnost, raznolikost i bogatstvo ptičjeg svijeta uvjetovana je mediteranskim utjecajem i "prodorom" pojedinih mediteranskih vrsta u visokoplaninska područja Velebita, odnosno silaženjem pojedinih kontinentalnih vrsta u mediteranske dijelove parka prirode Velebit. Promjene i širenje areala pojedinih mediteranskih vrsta uočava se i u drugim dijelovima, npr. okolini Gračaca, gdje se u nizinskim dijelovima zadržava crnoglava strnadica (*Emberiza melanocephala*). Praćenjem područja gniježđenja brgljeza kamenjara (*Sitta neumayer*) u južnim dijelovima Velebita, pokazuju da se u 2014. god. započinje gnijezditi na južno eksponiranim stijenama vršne zone. Tako je pronađeno gnijezdo na stijenama ispod Buljme na nadmorskoj visini od oko 1300 m. Do 2014. god. redovito je gnijezdio u području Bojinca, Vidakovog kuka, Sopnja, Tulovih greda i Prezida. Utjecaj posjetitelja na raznolikost i bogatstvo ptica je prikazana za pojedine petrofilne vrste i usporedbom najposjećenijih dijelova južnog Velebita, u NP Paklenica i u kanjonima Velike

¹⁴ G. LUKAČ, 2002, 78-83; G. LUKAČ, V. HRŠAK, 2005, 186-199.

¹⁵ D. PERICA – D. OREŠIĆ, 1999, 1-50; D. PERICA – S. LOZIĆ, 2002, 5-29.

i Male Paklenice¹⁴. Klimatska obilježja Velebita i periglacialni reljef obrađuju Perica – Orešić i Perica & Lozić.¹⁵

Glacijacija iz razdoblja pleistocena¹⁶ vjerojatno je danas ostavila traga u bogatstvu i raznolikosti ptica te utjecala na formiranje selidbenih pravaca i kretanje ptica selica uz obalu i duž cijelog Velebita. Pružanje i položaj Velebita danas ima značajnog utjecaja na recentno širenje areala pojedinih ekspanzivnih vrsta, čime izravno utječe na rasprostranjenost pojedinih mediteranskih i kontinentalnih vrsta.

Bogatstvo i raznolikost ptica gnjezdarica pokazuje da je Velebit očuvana i krškim ekosustavima iznimno vrijedna planina. Ipak za većinu vrsta tek detaljnijim istraživanjima treba odrediti brojnost i stabilnost odnosno ugroženost populacija, posebno za pojedine vrste poput djetlića¹⁷ ili kokošaka, kao velikog tetrijeba i lještarkice kojima brojnost opada sve intenzivnijom izgradnjom šumskih cesta ili krčenjem i sječom šuma. Posebno su ugrožene ptice grabljivice poput surog orla (*Aquila chrysaetos*) čija je brojnost procijenjena na svega 3-5 parova, na području koje bi moglo potencijalno zbrinuti najmanje 20-ak parova.

Postavljanjem zatrovanih mamaca, pucanjem po pticama grabljivicama u lovištima ugrožene su i druge vrste ptica grabljivica: prugasti orao (*A. fasciata*), zmijar (*Circaetus gallicus*), škanjac osaš (*Pernis apivorus*), eja livadarka (*Circus pygargus*) i dr. Sove su također zastupljene vrstama poput ušare (*Bubo bubo*), jastrebače (*Strix uralensis*), planinskog (*Aegolius funereus*), malog ćuka (*Glaucidium passerinum*) i dr. Grmuše (rod *Sylvia*) su zastupljene u Velebitu s 8 vrsta koje svojim pjevom i raznolikošću¹⁸ mogu privući različite zaljubljenike u prirodu i promatrače ptica iz različitih dijelova Europe. Isto vrijedi i za sjenice (Paridae), koje su u Velebitu zastupljene s 8 vrsta.

Literatura

Mario BELIĆ – Goran ŠAFAREK, Nalaz šarenog kulika *Charadrius morinellus* na Velebitu, *Larus*, 48, Zagreb, 2002, 92-93.

¹⁶ L. NIKLER, 1973, 109-112; S. BELIJ, 1985, 1-68; H. MALINAR, 1995, 55-60; D. PERICA, 1998, 1-251; I. VELIĆ – J. VELIĆ – I. VLAHOVIĆ – M. CVETKOVIĆ, 2014, 1-325; K. KRKLEC – D. DOMINGUEZ-VILLAR – D. PERICA, 2015, 188-195.

¹⁷ G. GORMAN, 2004, 1-176.

¹⁸ M. WIDMER, 2006, 4-6.

- Srđan BELIJ, Glacijalni i periglacijalni reljef Južnog Velebita, *Posebna izdanja Srpskog geografskog društva*, Beograd, 61, 1985, 1-68.
- Colin J. BIBBY – Neil D. BORGES – David A. HILL, *Bird Census Techniques*. RSPB, University Press Cambridge, 1992,
- Martin L. CODY, *Habitat Selection in Birds*. Academic Press Inc. Harcourt Brace Jovanovich Publishers. New York, 1985, 1-558.
- Davor ĆIKOVIĆ – Sanja BARIŠIĆ, Izvještaj o prstenovanju. Rezultati prstenovanja ptica od 2003. do 2006. god., *Bilten Hrvatske prstenovačke centrale*, 3, 2009, 4-19.
- Martin FLADE, *Die Brutvogelgemeinschaften Mittel- und Norddeutschlands. Grundlagen für den Gebrauch vogelkundlicher Daten in der Landschaftsplanung*. IHW Verlag, Echingen, 1994, 1-250.
- Gerard GORMAN, *Woodpeckers of Europe. A study of the European Picidae*. Bruce Coleman, UK pp. 2004, 1-176.
- Irena GRBAC – Jelena Kralj, Katalog zbirke ptica Hrvatskog prirodoslovnog muzeja, *Natura Croatica*, 17 (1), Zagreb, 2008, 1-226.
- Ward J.M. HAGEMEIJER – Michael J. BLAIR, *The EBCC Atlas of European Breeding Birds. Their Distribution and Abundance*. T & A.D. Poyser, London, 1997, 1-903.
- Miroslav HIRTZ, Kritische Verbesserungen und Zusätze zum "Verzeichnis der Vögel der kroatischen Fauna". *Ornithol. Jahrb.* 23, 1912, 16-37.
- Miroslav HIRTZ, Beiträge zur Kenntnis der Ornithofauna Croatica. *Ornithol. Jahrb.* 25, 1914, 1-2, 1-15.
- Miroslav HIRTZ, Kritische Bemerkungen zur Monographie: Madarasz, Die Vögel Ungarns, *Glasnik Hrvatskog naravoslovnog društva*, 27, Zagreb, 1915, 74-90.
- Miroslav HIRTZ, Kritische Beiträge zur Kenntnis der Vogelwelt Jugoslawiens, *Glasnik Hrvatskog prirodoslovnog društva*, 41-48, Zagreb, 1936, 161-230.
- Marijana KATIĆ, Petrofilna ornitofauna kanjona Velike Paklenice. *Diplomski rad*. Biološki odsjek PMF-a, Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2002, 1-93.
- Siegfried KLAUS, Situation der Rauhfußhühner in Thüringen, *Naturschutzreport*, 10, Thüringen, 1995, 11-21.
- Siegfried KLAUS – Ulrich AUGST, Warum starb das Auerhuhn (*Tetrao urogallus*) im Elbsandsteingebirge aus? *Naturschutzreport*, 10, 1995, 109-123.
- Jelena KRALJ – Sanja BARIŠIĆ – Davor ĆIKOVIĆ – Vesna TUTIŠ, Range Expansion of the Olive-tree Warbler *Hippolais olivetorum* along the Croatian coast., *Acrocephalus*, 33, (152/153), 2012, 105-107.
- Kristina KRKLEC – D. DOMINGUEZ-VILLAR – Dražen PERICA, Depositional environments and diagenesis of a carbonate till from a Quaternary paleoglacier sequence in the Southern Velebit Mountain (Croatia). *Paleogeogr. Paleoclimatol. Paleoecol.* 436, 2015, 188-198.
- Gordan LUKAČ – Mauricio STIPČEVIĆ – Robert CRNKOVIĆ – Denis BEM, Characteristics of habitat and distribution of *Sitta neumayer* Mich. (Aves) in Croatia and neighbouring areas, *Natura Croatica*, 1, Zagreb, 1992, 81- 91.

- Gordan LUKAČ, List of Croatian Birds. Spatial and temporal distribution, *Fauna Croatica, Natura Croatica*, 7, 3, Zagreb, 1998, 1-160.
- Gordan LUKAČ, Bjeloglavi sup (*Gyps fulvus* Hablizl 1783) i njegova zaštita u Nacionalnom parku Paklenica. *Studija, arhiva Uprave Parka*, Starigrad-Paklenica, 1999, 1-34.
- Gordan LUKAČ, Bjeloglavi sup, *Hrvatski zemljopis*, 46, Zagreb, 2000, 26-36.
- Gordan LUKAČ, The Visitor Flows and the Bird Communities in the Paklenica National Park, Croatia (between 1997-2001). In A. Arnberger, C. Brandenburg, A. Muhar (ed.): *Monitoring and Management of Visitor Flows in Recreational and Protected areas. Conferences Proceedings*, Wien, 2002, 78-83.
- Gordan LUKAČ, Ptice gnjezdarice šireg područja Nacionalnog parka "Paklenica", *Paklenički zbornik*, 2, Starigrad-Paklenica, 2004, 95-104.
- Gordan LUKAČ, Popis vrsta ptica šireg područja NP "Paklenica", *Paklenički zbornik*, 2, Starigrad-Paklenica, 2004a, 105-112.
- Gordan LUKAČ, Praćenje utjecaja posjetitelja na petrofilnu ornitofaunu NP "Paklenica", *Paklenički zbornik*, 2, Starigrad-Paklenica 2004b, 141-146.
- Gordan LUKAČ, Aktivna zaštita o 55. obljetnici u NP "Paklenica", *Paklenički zbornik*, 2, Starigrad-Paklenica, 2004c, 151-154.
- Gordan LUKAČ, Izumrle i ugrožene ptičje vrste u NP "Paklenica", *Paklenički zbornik*, 2, Starigrad-Paklenica, 2004d, 161-166.
- Gordan LUKAČ, Zaštita krških ekosustava – KEC projekt u Hrvatskoj, *Paklenički zbornik*, 2, Starigrad-Paklenica, 2004e, 167-170.
- Gordan LUKAČ, O širenju areala i statusu španjolskog vrapca (*Passer hispaniolensis*) u Hrvatskoj na početku 21. stoljeća, *Paklenički zbornik*, 2, Starigrad-Paklenica, 2004f, 113-122.
- Gordan LUKAČ, Popis ptica Hrvatske. Fauna Croatica, *Natura Croatica*, 7, 3, Zagreb, 2007, 1-147, second edition.
- Gordan LUKAČ, Ural Owl (*Strix uralensis*) in Croatia – their status and conservation. *Nationalpark Bayerische Wald, Tagungsbericht – Heft 8*, 2007a, 32-35.
- Gordan LUKAČ, *Atlas ptica Nacionalnog parka Paklenica*. JU NP Paklenica i HPM, Zagreb, 2011, 1-356.
- Gordan LUKAČ – Mauricio STIPČEVIĆ, Birds of National Park Paklenica, Croatia. *Natura Croatica*, 6, (1), Zagreb 1997, 11-60.
- Gordan LUKAČ – Mauricio STIPČEVIĆ – Rainer HAUPT, Recent observations on the Griffon Vulture (*Gyps fulvus*) in the Paklenica National Park (Croatia). *Acrocephalus*, 24 (117), Ljubljana, 2003, 51-59.
- Gordan LUKAČ – Zoran ŠIKIĆ, Smjernice za izradu plana upravljanja Nacionalnim parkom "Paklenica", *Paklenički zbornik*, 2, Starigrad-Paklenica, 2004, 155-160.
- Gordan LUKAČ – V. HRŠAK, Influence of visitor numbers on breeding birds at the Paklenica National Park, Croatia. *Oecologia (Bratislava)*, 24 (2), Bratislava, 2005, 186-199.

- Gordan LUKAČ – Tibor MIKUSKA, Bogatstvo i raznolikost ptičjeg svijeta nacionalnih parkova i parkova prirode Hrvatske. *Zbornik povodom 20. godišnjice NP Krka*. Šibenik, 5-8. 10. 2005, 2007, 357-370.
- Gordan LUKAČ – Snježana VUJČIĆ-KARLO – Srećko BOŽIČEVIĆ – Zlatko MARASOVIĆ, *Vodič kroz prirodnu i kulturnu baštinu Nacionalnog parka Paklenica*. Astroida, Zagreb, 2007, 1-320.
- Gordan LUKAČ – Snježana VUJČIĆ-KARLO – Wilibald STANI – Drago MARGUŠ, *Ptice Nacionalnog parka Krka*. Marguš, D. (ed.), JU NP Krka, Šibenik, 2015, 1-532.
- Gordan LUKAČ – Snježana VUJČIĆ-KARLO – Marijan MILOVAC – Ivana ADŽIĆ, Breeding and winter distribution of Alpine Accentor (*Prunella collaris*) on the eastern coast of Adriatic Sea, *Larus*, 51, Zagreb, 2016, 7-16.
- Hrvoje MALINAR, Tragovi pleistocenske oledbe na Velebitu u području Buljme. 1, 1995, 55-60.
- Milan MAREK, Ornithologisches aus Zengg, *Glasnik Hrvatskog naravoslovnog društva*, 13, Zagreb, 1901, 43-66.
- Milan MAREK, Ornithologisches aus Zengg, *Glasnik Hrvatskog naravoslovnog društva*, 15, Zagreb, 1904, 31-61.
- Milan MAREK, Ornithologisches aus Zengg, *Glasnik Hrvatskog naravoslovnog društva*, 16, Zagreb, 1905, 76-104.
- Antun MAŠTROVIĆ, *Die Vögel des Küstenlandes Kroatiens*. I Bd. Institut für angewandte Zoologie in Zagreb, Zagreb, 1942, 1-192.
- Antun MAŠTROVIĆ, Prilog poznavanju Charadriida F.N.R. Jugoslavije, *Larus*, 1, Zagreb, 1947, 36-56.
- Leon NIKLER, Novi prilog poznavanju oledbe Velebita, *Geološki vjesnik*, 25, Zagreb, 1973, 109-112.
- Dražen PERICA, Geomorfologija krša Velebita. *Doktorska disertacija*. PMF, Sveučilišta u Zagrebu Geografski odsjek, 1998, 1-251.
- Dražen PERICA – Danijel OREŠIĆ, Klimatska obilježja Velebita i njihov utjecaj na oblikovanje reljefa, *Senjski zbornik*, 26, Senj, 1999, 1-50.
- Dražen PERICA – Sanja LOZIĆ, Periglacialni reljef na području Velebita, *Geoadria*, 7/1, Zadar, 2002, 5-29.
- Joseph REICHHOLF, Ornithologische Studien in Jugoslawien. *Mitt. D. Zool. Gesel. Braunau am Inn* vol. 3 (1-2), 1977, 1-28.
- Ervin RÖSSLER, Selidba ptica u Hrvatskoj i Slavoniji u g. 1919. i 1920, *Glasnik Hrvatskog prirodoslovnog društva*, 35, Zagreb, 1923, 142-167.
- Dragutin RUCNER, *Ptice hrvatske obale Jadrana*, HPM i MRO, 1998, Zagreb, 1-311.
- Tim J. SHARROCK, *The Atlas of Breeding Birds in Britain and Ireland*. T. & A. D. Poyser, Berkhamsted, 1976, 1- 477.

- Mauricio STIPČEVIĆ – Gordan LUKAČ, Survey of spreading and breeding range changes of the Red-rumped Swallow (*Hirundo daurica*) on Yugoslav territory, *Larus*, 43, Zagreb, 1991, 37-49.
- Mauricio STIPČEVIĆ – Gordan LUKAČ, Status of tubenose seabirds Procellariiformes breeding in the eastern Adriatic, *Acrocephalus*, 22, Ljubljana, 2001, 9-21.
- Goran SUŠIĆ – Dragan RADOVIĆ – Vlado BARTOVSKY, Znanstvena zbirka ptičjih svlakova Zavoda za ornitologiju JAZU, *Zbornik radova Ornitologija u Hrvatskoj*, Zagreb, 1988, 37-88.
- Victor von TSCHUSI ZU SCHMIDHOFFEN, Zwei bemerkenswerte Erscheinungen des Jahres 1899. *Ornithol. Jahrb.* 1, 4, 1890, 66-68.
- Vesna TUTIŠ – Jelena KRALJ – Dragan RADOVIĆ – Davor ĆIKOVIĆ – Sanja BARIŠIĆ, *Crvena knjiga ptica Hrvatske*. DZZP i MZOIP, Zagreb, 2013, 1-258.
- Ivo VELIĆ – Josipa VELIĆ – Igor VLAHOVIĆ – Marko CVETKOVIĆ, *Geološki vodič kroz NP Paklenica*. JU NP Paklenica, Denona d.o.o., Starigrad-Paklenica 2014, 1-325.
- M. WIDMER, Die Grasmücken schöne Augen, hinreissender Gesang. *Ornis*, 3, 2006, 4-9.

THE BIRDS OF VELEBIT

Summary

Studies of the ornithofauna of the southern part of Velebit have been running continuously since 1984. Part of the data is collected by the observation of the birds in various parts of the Paklenica National Park, as well as in parts of southern Velebit, from Veliko Libinje to Tulove Grede, Prezid and Crnopac. The area of central Velebit was studied from Bačić Kosa to Alaginac and Bačić Kuk in 2003, and occasionally in 2011 and 2012. The area of northern Velebit was visited around Zavižan, the botanical garden, part of the Premužićeva trail to Rossijeva Koliba, Lomska Duliba and Štirovača during 1988 and occasionally from 2007-2011. Birds were recorded at times of nesting, spring and autumn migrations as well as in winter. To date 271 bird species have been noted on Velebit.

165 species inhabit within the boundaries of the Paklenica National Park, 101 of which nest there. In the area of the Northern Velebit National Park 110 species have been noted. Today it can safely be said that 127 bird species nest on the Velebit mountain. This contribution contains a full list of the noted bird species, the category of endangerment, seasonal status, as well as an estimated number of nesting birds, i.e. migrations.

Keywords: birds of Velebit, nesting birds, richness and diversity of species, numbers, types of habitat, Velebit Nature Park Paklenica National Park, Northern Velebit National Park, karst